

Ob prazniku dela

Bliža se prvi maj, praznik dela. Poteči so morala mnoga leta, izbojevat je bilo treba mnoge boje, preden je pri nas in v svetu delo dobilo tisto priznanje, ki mu po vsej pravici gre. Danes takorekoč ni moderne državne in družbene ureditve, ki bi ne poudarjala izredne važnosti in izrednega pomena dela, ki bi ne posvečala v svoji zakonodaji velike pozornosti delu, tako ročnemu kot umskemu. V ustavi italijanske republike je na primer prvi člen, ki slovesno poudarja, da je država »osnovana na delu«, podobna načela pa najdemo tudi v ustavnih listinah drugih modernih, demokratičnih držav.

Cetudi drži, da je delovno ljudstvo s svojim bojem in s svojimi žrtvami tudi formalno doseglo priznanje pomembnosti vloge, ki jo ima v življenju družbe in države, pa je kljub temu še vedno aktualno vprašanje, ali družba in država formalno zapisana načela res pravilno vrednotita in se po duhu in črki teh načel tudi dejansko ravnata.

Dovolj je, da se samo bežno ozremo po svoji neposredni in bližnji okolici, pa bomo brž ugotovili, da mnogokrat in marsikje besede ne ustrezajo stvarnosti, da je teorija drugačna od prakse. Država in družba, v kateri mi živimo, še nista na primer rešili vprašanja zaposlitve, kajti še se dogaja, da mnogi morajo v tujino, da zagotove sebi in družini sredstva za preživljanje. Še obstaja vprašanje nerazvitih področij z vsemi hudičnimi posledicami, ki jih ta pojav povzroča. Odprto je dalje vprašanje delavskih stanovanj, šolskih zgradb in bolnišnic, ki se ne gradijo, kot bi ustrezalo potrebam in kot izhaja tudi iz obstoječih predpisov, čeprav obstajajo sredstva, ki jih od svojih prejemkov prispevajo tudi delavci. Še vedno končno skoraj neomejeno kraljuje zakon profita, čeprav celotna formalna zakonodaja govori drugače.

Prvomajski praznik dela mora torej biti tudi priložnost za razmišljanje o vseh teh odprtih problemih. Res je sicer, da iz objektivnih razlogov ni vedno mogoče vskladiti teorije s prakso, oblike z vsebino. Važno pa je predvsem, da ob prazniku delovnega ljudstva pride predvsem do izraza trdna in odločna volja, da se bo nadaljevalo po začrtani poti.

Pomembno besedo pa mora pri vseh teh prizadevanjih imeti delovno ljudstvo samo. Po svojih sindikalnih organizacijah mora krepko sodelovati pri razreševanju starih in novih problemov in pri določevanju glavnih smernic družbenega življenja. Če pa hočemo, da bodo sindikalne organizacije kos svojim nalogam, morajo predvsem paziti, da ne podležejo raznim skušnjavam, kot so drobnjakarstvo, partikularizem, interesi ožjih skupin in vse, kar zasenčuje splošne in temeljne probleme, ki tarejo delovno ljudstvo.

Šola in narodna zavest

Ugledni avstrijski narodopisec univ. prof. Haiding je pred kratkim v nekem predavanju o deželi Gradiščanski opozoril na dejstvo, da se je vsak pripadnik tamkajšnje nemške manjšine, ki je pred prvo svetovno vojno obiskoval madžarsko šolo, potujčil, če niso bili doma posebno zavedni. Brez izjeme potujčil pa se je vsak nemški ali hrvaški gradiščanski otrok, ki so ga dali v višje šole.

Nič drugače ni s slovenskimi otroki pri nas na Tržaškem, na Goriškem in na Koroškem. Izkušnja nas uči, da je vsak mladi človek, ki je obiskoval italijansko ali nemško šolo, za našo narodno skupnost izgubljen. To seveda ne velja za tisti čas, ko so morali pod fašizmom VSI slovenski otroci v italijanske šole. Med njimi je bila namreč ogromna večina takih, ki so imeli zavedne starše in bi bili hodili v slovenske šole, če bi bile obstajale. Bili so prisiljeni iti v tuje šole. Vendar pa je bila tudi tako storjena slovenski narodni skupnosti velika škoda, kajti otroci se v fašistični šoli niso naučili ničesar, kar bi bilo utrdilo narodno zavest v njih. Niso se učili narodne zgodovine in niso slišali slovenske besede. Tako niso dobili niti približne predstave o naši narodni zgodovini in zato imamo danes pri nas toliko ljudi, ki prepričano in brez zlega namena trdijo, da smo Slovenci narod brez zgodovine. Tako mislijo zato, ker naše narodne zgodovine ne poznajo, se je niso nikoli učili, nikoli niso v šoli slišali o njej in zato tudi niso nikoli postali toliko radovedni, da bi se bili sami pozanimali zanjo in se poučili o njej. In zato imamo tudi toliko ljudi, celo med izobraženci, ki ne znajo toliko knjižne slovenščine, da bi bili sposobni napisati v njej kratek članek ali pravilno spregovoriti kratek govor. Vse to jih ovira v javnem narodnem delovanju, tudi če se prištevajo med zavedne Slovence.

Še vedno hujšo, naravnost pogubno škodo pa napravi tuja šola na tistega otroka, ki ga vpišejo starši vanjo HOTE, iz kljubovalnosti ali nerazumljivega prezira do slovenske šole. Tudi če doma še govorijo z otrokom slovensko, se otrok v šoli vedno bolj vrača v duhovni prostor in kulturo ter miselnost tujega naroda, hkrati pa se vedno bolj odtujaše lastnemu narodu. Začne se kulturno identificirati s tujim narodom. Vse, kar zadeva kulturo tujega naroda, mu zveni s časom bolj domače kakor tisto, kar zadeva kulturo njegovega lastnega naroda. Vsi njegovi sošolci so tuje narodnosti, med njimi si izbere svoje prijatelje, odtuji pa se otrokom lastne narodnosti, tudi če živi v isti ulici ali v istem predmestju, v isti vasi kot oni. Postanejo si tujci. Razen tega se začne izogibati občevanja z njimi še iz drugega razloga. Postaja ga namreč sram, da ne obvlada tako izobražene slovenske govornice kot oni, ki hodijo v slovenske šole. Boji

se, da bi ga imeli za ignoranta, ker ne zna tistega, kar znajo oni: slovenskega besednega zaklada, slovenske zgodovine, slovenske literature, slovenskega zemljepisa. In se jih začne izogibati, če se jih le more.

Tako vidimo fante in dekleta, ki so hodili v tuje šole, da se redno in povsod družijo samo s fanti in dekleti druge narodnosti in da ne spregovorijo slovenske besede v njihovi družbi. In jim je nerodno, če jih kdo slovensko nagovori, kadar so z drugimi. Boje se biti DRUGAČNI od onih, boje se, kaj bodo rekli oni, postali so OPORTUNISTI, BOJEČNEŽI, HINAVCI do drugih in do samega sebe, in taki bodo — vsaj večina — ostali do smrti, po krivdi svojih staršev, ki so jih dali v tujo šolo zato, da bi bilo otroku BOLJE. Toda ali je boljše človeku, ki mora živeti celo življenje kot boječnež, kot strahopetnež in oportunist?

Pomena osnovne šole v lastnem jeziku se dobro zavedajo tudi tisti nemško nacionalistični in šovinistični krogi na Koroškem, ki onemogočajo slovenski osnovnošolski pouk. Vedo namreč, da bo to s časom nujno privedlo do popolnega potujčevanja slovenske manjšine. Narod brez osnovne šole v lastnem jeziku je obsojen na potujčenje. Tega se zavedajo tudi tisti, ki nočejo, da bi dobila slovenščina v osnovnih šolah Beneške Slovenije mesto, ki ji gre, in ki delajo, če le morejo, ovire slovenskemu šolstvu tudi na Tržaškem in Goriškem. Zato pa mora biti vsemu našemu ljudstvu slovensko šolstvo še toliko bolj pri srcu.

— o —

Čemu te žrtve

Vojaško poveljstvo v Saigonu v Južnem Vietnamu, je izdalo statistiko ameriških vojaških žrtev v vietnamski vojni. Številke povedo, da je od začetka vojne padlo 45 tisoč ameriških vojakov na vietnamskih bojiščih, 298 tisoč pa jih je bilo ranjenih.

Ni torej čudno, da je po ameriških mestih vedno več protestnih povork proti tej nesmiselni vojni, kjer brez potrebe krvavi na tisoče mladih ameriških, pa tudi vietnamskih fantov.

Ljudski nevolji se bo moral kmalu udati tudi predsednik Nixon, če se bo sploh še hotel obdržati na oblasti. Po zadnjih vesteh je prišlo celo že tako daleč, da se resno govori o možnosti sestanka med ameriškim predsednikom Nixonom in kitajskim predsednikom Maočetungom.

Kaže, da politika sprva še naivnega ping-ponga rodi že srele sadove v blagor vsega človeštva.

Dotlej pa je moralo priti do tako velikih žrtev, pa tudi do teh brez vsake potrebe, ker se s pametnimi dogovori vse doseže. Le dobre volje in medsebojnega vrednotenja je treba!

RADIO TRSTA

♦ NEDELJA, 2. maja, ob: 8.30 Kmetijska oddaja; 8.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 9.45 Glasba za klavir; 10.15 Poslušali boste; 10.45 Za dobro voljo; 11.15 Oddaja za najmlajše: B. Pertotova; »Deček Kristijan in mornar brez glave« (RO); 11.35 Ringaraja za naše malčke; 11.50 Vesele harmonike; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 12.30 Staro in novo v zabavni glasbi; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj...; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.30 S. Goy; »Cicibe«, Radijska igra (RO); 17.30 Revija zborovskega petja; 18.00 Miniaturni koncert; 18.45 Bednarik: »Pratika«; 19.00 Lahka glasba; 19.30 Filmska glasba; 20.00 Šport; 20.30 Iz slovenske folklore: »Ljudske pesmi« (Kraševčeva); 21.00 Semenj plošč; 22.00 Nedelja v športu; 22.10 Sodobna glasba.

♦ PONEDELJEK, 3. maja, ob: 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za šole; 12.10 Kalanova: »Pomek s poslušavkami«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Safredov orkester; 17.20 Za mlade poslušavce; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Radio za šole; 18.50 Deželni skladatelj; 19.10 »Odvetničnik za vsakogar«; 19.15 Zbor »G. Tartini« iz Trsta; 20.00 Šport na tribuna; 21.00 R. Dolhar: »Ledeniški smuk«; 21.50 Slovenski solisti.

♦ TOREK 4. maja, ob: 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 12.10 Bednarik: »Pratika«; 12.25 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce; 18.15 Umetnost; 18.30 Komorni koncert; 19.00 Otroci pojo; 19.10 Srečanja A. Kacina: »Lojze Res«; 19.20 Otroški zbor Glasbene Matice iz Trsta in z Opčin vodi Žerjalova; 19.40 Glasbeni best-sellerji; 20.00 Šport; 20.35 Cornelius: »Bagdadski brivec«, opera.

♦ SREDA, 5. maja, ob: 11.40 Radio za šole; 12.10 Liki iz naše preteklosti: »Andrej Čebokli«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Ansambli na Radiu Trst - Slovarček sodobne znanosti - Jevnikar: »Slovenščina za Slovence«; 18.15 Umetnost; 18.30 Radio za šole; 19.10 Higijena in zdravje; 19.20 Jazzovski ansambli; 19.40 »Berl, berl rožmarin zeleni«; 20.00 Šport; 20.15 Simf. koncert; 21.15 Za vašo knjižno polico; 22.20 Zabavna glasba.

♦ ČETRTEK, 6. maja, ob: 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 12.10 Družinski obzornik; 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Tržaški mandolinski ansambel; 17.20 Za mlade poslušavce; 18.15 Umetnost; 18.30 Nove plošče resne glasbe; 19.10 Pisani balončki, rad. tednik za najmlajše; 19.30 Izbrali smo za vas; 20.00 Šport; 20.35 C. Gozzi: »Ptiček zelenček«; Komedija. Igrajo člani SG v Trstu.

♦ PETEK, 7. maja, ob: 11.40 Radio za šole; 12.00 Klavirski duo Ferrante-Teicher; 12.10 Slovenska ljudska umetnost in obrt; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce; 18.15 Umetnost; 18.30 Radio za šole; 18.50 Sodobni ital. skladatelj; 19.15 Od humanoida do robota: »Čarovnija avtomacije«; 19.25 Moški vokalni kvintet vodi Mamolo; 19.40 Novosti v naši diskoteki; 20.35 Gospodarstvo in delo; 20.50 Koncert operne glasbe; 21.40 Folklorni plesi.

♦ SOBOTA, 8. maja, ob: 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 11.50 Veseli motivi; 12.10 Tone Penko-Skrivnostni svet žužek; 12.25 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.55 Oddaja za avtomobiliste; 16.10 Operetne melodije; 16.30 »Prozorno ogledalo«; Napisal M. Soldati, dramaturgiral M. Košuta. Izvajajo dijaki slovenskih višjih srednjih šol v Trstu; 16.50 Znani pevci; 17.20 Za mlade poslušavce: Sobotni sestanek; 18.15 Umetnost; 18.30 Nepozabne melodije; 19.10 Pod farnim zvonom: župne cerkve v Mavhinjah; 19.40 Zbor »Slovenskih Madrigalistov« iz Ljubljane vodi Bole; 20.50 Nenavadne in skrivnostne zgodbe: »Pilot brez nog« (A. Marodič) - RO Režira Kopitarjeva; 21.30 Vabilo na ples.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. • Reg. na sodišču v Trstu dne 20. 4. 1954, št. 157 • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna Graphis, Trst

Nov korak proti osvajanju vesolja

V nedeljo zjutraj je sovjetska vesoljska ladja Sojuz srečno pristala v nekem kraju Kazakistana. Trije preizkušeni letalci: Kuka- višnikov, Satolov in Jelisejev, ki so se dvignili 19. aprila v osvetje, so imeli nalogo, priklopiti in odklopiti se kar med poletom z drugim vesoljnim aparatom Saliutom. Polet naj bi pokazal možnost postaviti v vesolju kozmično postajo in laboratorij za bodoče redne vesoljske letalske proge z Zemlje na druge planete.

Tehnični del poizkusov Saliut - Sojuz je po vseh poročilih dobro uspel. Pokazale pa so se nenormalnosti pri vplivu vesoljnega prostora na biološki sestav človeškega organizma. Prav tako je kvaren tudi pojav breztežnosti za človeški organizem. Sovjetskim znanstvenikom, kakor tudi ne ameriškim, ni uspelo, da bi odpravili ta dva kvarna činitelja za bodoče vesoljske polete in možne pristanke človeka na vesoljskih umetno zgrajenih postajah.

Vendar pa je že sama ugotovitev teh činiteljev izredne važnosti za bodoče astro-

navtske polete. Zanimivo je tudi dejstvo, da so sovjetski letalci opravili svoj posel v dosti manj izumetničenih oblekah in opremah kot je bilo to do zdaj potrebno.

Iz sovjetskega poskusa sledi pa še ena ugotovitev, in sicer, da če bi ruski in ameriški vesoljski znanstveniki složno delali, bi najbrže že prihodnje leto lahko vzpostavili redne letalske proge v osvetje. Vse kaže, da bo do te uresničitve tudi prišlo, kajti znanost je nad političnim obračunavanjem.

PORAVNAJTE NAROČNINO!**DR. METOD MIKUŽ PREDAVAL O OF**

V Sloveniji so v torek, 27. t. m., obhajali 30-letnico ustanovitve Osvobodilne fronte. Že nekaj let je ta dan v Sloveniji državni praznik. Prejšnji teden je v Trstu in Gorici predaval o nastanku in razvoju OF vseučiliški profesor iz Ljubljane dr. Metod Mikuž, ki ga je ob 30-letnici zgodovinskega dogodka k nam povabila Slov. prosvetna zveza.

Predavanje znanega slovenskega zgodovinarja in znanstvenika je bilo zlasti zato zanimivo, ker je zgodovinsko snov stalno povezoval z današnjim dogajanjem.

OBČNI ZBOR SLOVENSKE SKUPNOSTI

Predsedstvo občnega zbora Slovenske skupnosti sklicuje občni zbor Slov. skupnosti za 8. in 9. maja letos. Občni zbor bo v dvorani Finžgarjevega doma na Opčinah. Narodna ulica 89 z dnevnim redom:

SOBOTA: 8. maja, ob 17. uri: otvoritev občnega zbora, pozdrav delegacij, poročila in razprava;

NEDELJA: 9. maja, ob 9. uri: nadaljevanje razprave, volitve in zaključek občnega zbora.

Nadaljuje se razprava o amandmajih

Glasilo hrvaških uradnih krogov in političnih organizacij »Vjesnik« ostro polemizira s skupino beograjskih profesorjev prava, ki so se izrekli proti predlaganim ustavnim reformam v Jugoslaviji, češ da so jih izdelali »politiki« ne pa strokovnjaki za ustavno pravo. Po mnenju teh beograjskih univerzitetnih profesorjev bi morala ustava ostati takšna, kot je, zavzemajo se le za večjo demokratizacijo notranjepolitičnega življenja. Hrvaško glasilo jim očita centralistične tendence in pobija zlasti njihov argument, češ da bi narodne države v sklopu Jugoslavije »zapirale narode in jih dušile v nacionalizmu ter jih sploh osiromašile«. »Vjesnik« piše, da se skriva za takimi izgovori nacionalizem, ki si išče vedno novih izgovorov, kljub temu, da se je idejno in politično preživljal.

Z beograjskimi univerzitetnimi profesorji so potegnili tudi beograjski študentje in obsodili ustavne popravke, rekoč, da bi morala iti težnja v (enotni) državi bolj za tem, da uveljavi razredne pravice ljudstva, kakor pa da uveljavlja nacionalne pravice posameznih narodov. Beograjski študentje so očitno mnenja, da so se narodi že preživeli

in da je nastopil čas »razrednega« centralizma.

»Vjesnik« se je v svoji številki z dne 24. t. m. tudi odločno zavzel za kmečko samoupravljanje in meni, da ni nujno, da osrednja ustava za vse republike predpisuje enotno zgornjo mejo kmečke posesti — 10 ha. »Potemtakem je kmet z 10 ha še socialističen, kmet z 11 ha pa že postane jugoslovanski 'kulak' — se norčuje »Vjesnik« in pristavlja, da takega »torbarskega samoupravljanja« kmetje nočejo. Prav tako tudi nočejo čakati, da se bodo »strokovnjaki« za jugoslovansko kmetijstvo zedinili takrat, ko kmetov sploh več ne bo, pristavlja hrvaško glasilo.

—o—

DRUŽABNI IZLET Z AVTOMOBILSKO OCE- NJEVALNO VOZNJO SGZ

Slovensko gospodarsko združenje za Fur-lanijo - Julijsko krajino priredi ob 25-letnici ustanovitve družabni izlet z avtomobilsko ocenjevalno vožnjo dne 1. in 2. maja v Uvalo Scott v Kvarnerskem zalivu.

Zbirno mesto tekmovalcev je na stadionu 1. maj v Trstu ob 9. uri. V hotelu Uvala Scott bo zvečer družabno srečanje.

Naši pogledi ■ Mladinska skupina ■ Naši pogledi

ŠE ENKRAT O ŽENSKI

Zdi se mi, da sem v svojem prejšnjem članku bila precej nejasna in splošna. Zato bo to moje pisanje dopolnilo tega, kar sem že povedala in odgovor na pismo Ivane S.

Neutemljena je ugotovitev, da iz neizrazite mase deklet izvemam sebe ter se dajem za vzgled. To pa zato, ker sem jaz samo prikazala svoj ideal sodobne ženske; jasno, da mu želim slediti, s tem pa nikakor ni rečeno, da se z njim že identificiram.

Kakšen je ta moj ideal?

To je ženska, ki bogati svoje okolje z moškemu enakovrednim sodoživljanjem in čutenjem, a zvesta svojemu ženskemu bistvu. To bistvo lahko imenujemo občutljivost, milina, tenkočutnost in še kaj. Ta ženska hoče biti resničen človek in torej etična do košenin: to se pravi, da se ob vsakem svojem dejanju vprašujem: Je to najboljše, kar lahko naredim? — namesto tipično površnega: kaj je v tem slabega? Noče samo uveljaviti svoj jaz, ampak graditi lepše in toplejše okolje. Njena globina se ne ustavi v njej sami in ni sama sebi prva skrb, ampak se širi navzven, ker hoče razumeti in doživljati čim več duhovnega bogastva svojega bližnjega, pa tudi njegove bede.

Skušala bo torej razviti svojo rahločutnost, poglobiti čut za revščino in bolečino, dati svoj odgovor vprašanju, ki tarejo svet okrog nje in darovati se ljudem, ki rabijo njene besede in njene roke: ne samo tistim, ki jih sama rabi ali ki jo sami prosijo, ampak tudi tistim, ki molče stoje ob strani in ne spadajo v njen krog. Z bedo ne bo samo sočustvovala, ampak jo reševala za ceno same sebe.

Tisto, kar ženskemu svetu svojega okolja očitam, je to, da se ustavlja pri opazovanju in čustvovanju in se umika dejanju, angažiranosti, žrtvi.

Današnja ženska ni slabša od nekdanje, ker sploh ne verjamem, da bi določen rod bil slabši od prejšnjega. Medtem ko je včasih stala ob strani družbenemu doživljanju, je danes vanj vključena in zanj soodgovorna. In mislim, da smo si edini v tem, da je svet 20. stoletja komaj vreden človeka in tega je krivo vse človeštvo — tudi ženska.

Ne napadam torej ženske praznine (ki ni vrojena, ampak pridobljena), ampak tisto, kar jo k njej navaja. Koliko deklet je,

K Alenkinemu članku

V zanimivi in lepi velikonočni številki Novega lista mi je najbolj ugajal članek v Naših pogledih o ženskem svetu dandanes. Tako je! Prav res je opaziti v njeni moči, da je vedno manj ženska, zato ker je vedno več moškega v njej.

Tudi sam sem imel deklet, ki je najraje hodila okrog v hlačah. Jaz pa bi bil rad videl in našel v njej pravo in nežno žensko, da bi se z njo poročil.

Ne zamerite, da sem sam to napisal, toda jaz se z Alenkinim člankom popolnoma strinjam.

Vaš bralec

P.S. - Hvala za pismo! Med drugim smo ob njem tudi pomislili, da bo treba kmalu in poglobljeno spregovoriti o odnosih med našimi fanti in dekletki.

ki izjavljajo, da želijo pomagati sočloveku. ko pa bi se morale žrtvovati, odpovedo? Za to krivim tudi vzgojo in okolje, ki jih oblikuje. Tudi modo.

Morda bi morala (če smatramo zunanost za dopolnilo duhovnosti in ne za svet zase) poudarjati to, kar je v ženski najlepšega, medtem ko najčestje poudarja njeno telesno zapeljivost; zapeljivost, ki hoče vplivati prav na vsakogar, prijatelja, znanca ali neznanca. Ko ženska obleče — recimo kratke hlače — se zaveda, da bo vzbujala pozornost in občudovanje in tudi želi, da bi čim več ljudi povedalo (ali pa vsaj mislilo), kako je privlačna. Ne oblači jih torej v znak svobode (pred čim?), ampak ker želi goditi temu svojemu nagnjenju in pred svet postaviti svoje telesne adute. Tu se seveda lahko vprašamo: kaj je na tem dobrega — ali pa — kaj je na tem slabega. Osebnost zastopam mnenje, da naj bo to nagnjenje omejeno od okusa (ki je sicer relativen) in predvsem od socialnega čuta (ki ni relativen.) Oblači naj se tako, da se nobena sovrstnica ne bo čutila prikrajšano — tako zaradi telesnih kot denarnih razlogov. To načelo je, mislim, neizpodbitno, če hoče ženska biti čuteč človek.

Ko sem govorila o »praznini v očeh«, sem s tem mislila, bolj literarno kot dobesedno, na trenutek, ko se zgodi, da v krogu deklet

ne moreš govoriti drugega kot o oblekah, frizurah in ljubeznih, in se čutiš sam — obdan s praznino (v očeh ali srcu, saj je vseeno). In to niso redki trenutki.

Omenjeni članek ni nastal zato, da si privoščim kratke hlače — naj počivajo v miru! Nastal je v meni kot upor, ker vidim čuteča in kvalitetna dekleta ostajati zunaj vprašan o človeku in njegovi tesnobi; ker vidim porabljeni več časa za zunanjo nego in osebni užitek kot v navzven obrnjeno življenje; ker jih tako malo vstopa v socialno delo. Ni dovolj, da rečemo: hočem osrečevati bližnjega. Treba je najti moč in pogum, da to načelo živimo vsak trenutek (v zabavi, obleki itd.), da žrtvujemo svoje udobje temu, čemur pravimo naš bližnji. Če modo, čtivo in zabave precenjujemo s tega stališča, bo našo odkriti, da marsikaj, kar se nam zdi nedolžno ali nepomembno, vpliva na našo zavest in voljo in dela iz nas ljudi določene vrste. Morda prav take, kot nočemo biti.

Vprašanje je tore samo eno: ali povemo, da smo si izbrali določen življenjski standard, da nam je v njem prijetno in da za tiste, ki so nižje od nas, hranimo besede in včasih miloščino, ali pa se iztrgamo svojemu mehkeemu udobju in brezkompromisno zaživimo svoj ideal. Jaz sem hotela navezati pogovor s tistimi, ki imajo ideale, da bi jih res zaživel. Tistim, ki so si izbrali prvo možnost, pa priznavam vso svobodo, da žive tako življenje, kot so ga izbrali.

Alenka

O človekovih skrivnostih

Iz lista BESEDA IN DUH, ki ga izdaja ljubljanska mladinska grupa 2000 pozemamo nekaj misli o skrivnosti kot formativnem pojavu v izgrajevanju človekove zavesti.

Kolikokrat sem si želel srečati človeka, ki bi mu ne bilo treba veliko razkladati. Toda vedno sem se vračal razočaran. Turi ljubezen zahteva, da sprejemem človeka, ki ga ljubim, z vsemi skrivnostmi, ki jih nosim v sebi, ne da bi terjal od njega, naj se poprejš ves odkrije. Človek je drug drugemu skrivnost. Kljub vsej dobri volji ostajamo zaprti skrivnost.

Moja čustva s svojim nihanjem so prav tako skrivnost. Nekdo mi je simpatičen, drugega pa sploh ne morem. Biti do nekoga prijatelj mi ni težko, za drugega pa se ne morem odločiti in je pravo trpljenje navzati prijateljske stike.

Moja volja je tudi vtopljen v svet skrivnostnega. Zakaj se upira včasih sklepom razuma in vabilom drugih. Kako to, da me ta skrivnostna sila vedno znova odvrča od spoznane resnice, dobrote itd.? Moj razum je sposobnost, ki raziskuje smisel stvari in dogajanja: smer njegovega delovanja je odkrivanje skrivnostnega in je daleč nad tem, čemur rečemo inteligenca. Razum se ne sme zadovoljiti le s številkami in znanstveno preverjenimi podatki.

Zavedati se moramo skrivnosti, v katero smo vtopljeni. Velika nesreča sodobnega človeka je, da ne čuti potrebe po samozavedanju, ker ga neprestano vsrkava uživanje — postal je sistem nagonov in zadovoljitev. Pot v skrivnost si je z zadovoljevanjem nagonov zaprl.

Svet je za človeka uganka. Tega se zaveda človek vedno bolj in prav to ga sili k iskanju. Sluti, da mu bo vsako novo odkritje odprlo mnogo novih vprašanj, ki jih ne bi imel, če bi jih ne iskal. Pa vendar ne odneha. Vse na svetu deluje na človeka skrivnostno, na različne načine. Nekoga skrivnostno vlečejo gore in njih veličina, drugega zgrabi širina morja, spet drugega lepota cvetja, harmonija v svetu zvokov itd. V vsaki taki stvari sluti človek skrivnostno povezanost med seboj in svetom, med njegovim obstojem in svojim bivanjem.

Zgodovinska dogajanja so skrivnost za človeka. Včasih navidez nepomembna, slučajna srečanja, nosijo v sebi začetke novih neslutnih možnosti. Predvsem nas mora prevzeti dejstvo, da smo vsi mi sredi skrivnostnega dogajanja. Naše nocojšnje srečanje je na primer spleteno iz navidez slučajnih elementov, ki jih nismo mi določili, nosi pa v sebi kali velikih dogodkov, ki so skriti v bodočnosti. Važno je, da se tega zavedamo in da vse preproste elemente našega življenja smatramo za del odprte skrivnosti, kjer se gradi nov človek in nov svet. Duhovno je skrito v dogodkih, kot so: smrt, nesreče, bolezn, slučajna srečanja, novi znanci.

Vsak od nas je skrivnost, ki nosi v sebi skrita bogastva, velike možnosti.

Na zunaj se ljudje zelo razumejo, mnogo stvari jih veže: ista govorica, ista noša, iste

(dalje na 5. strani)

Tržaškega

Spominska svečanost v Rižarni

Letošnjo 26-letnico osvoboditve so v Trstu obhajali z resno spominsko svečanostjo v Rižarni, zloglasnem nacističnem taborišču smrti, ki je bila zato pred nekaj leti proglašena za nacionalni spomenik.

Pobudo za proslavo, ki je bila hkrati močna protifašistična manifestacija, je dala tržaška pokrajinska uprava. Pred začetkom uradne svečanosti so se žrtev nacističnega nasilja spomnili z verskimi obredi in molitvami, ki so jih opravili katoliški in pravoslavni duhovnik ter judovski rabin.

Ko so predstavniki posameznih občin, po-

krajine, dežele, raznih političnih strank in organizacij položili vence na kraj, ki je bil priča tolikšnega nasilja in tolikšnih zločinov, je spregovoril pokrajinski predsednik dr. Zanetti. Poklonil se je spominu vseh žrtev koncentracijskih taborišč in padlih v osvobodilnem boju ter poudaril aktualnost in veljavnost idealov, za šaterih uveljavitev so milijoni ljudi med zadnjo vojno žrtvovali svoje življenje.

V slovenščini je nato govoril časnikar Albin Bubnič, ki je kot bivši deportiranec imel globok in tudi ganljiv govor. Spomnil se je strašnega gorja in trpljenja, ki so ga morali prestati ujetniki v taboriščih, ter je zato naglasil, kako bi morala današnja družba skrbeti za uresničevanje ciljev in smotrov, za katere je toliko svobodoljubnih ljudi zgubilo življenje. Med te cilje in smotre pa gotovo spada — je dejal govornik — tudi spoštovanje slovenskih manjšinskih pravic.

V imenu rimske vlade je zadnji govoril podtajnik v ministrstvu za delo, poslanec Toros. Poudaril je globok pomen odporniškega gibanja, ki se ni zavzemalo samo za osvoboditev izpod okupatorjevega jarma, temveč je tudi težilo za resnično demokratično državno in družbeno ureditev. Tudi poslanec Toros se je z ganljivimi besedami spomnil žrtev nacističnega nasilja v Rižarni in drugih taboriščih.

Letošnje spominske svečanosti v Rižarni so se udeležili, poleg že omenjenih, predsednik deželne vlade Berzanti, podtajnik Belci, vsi župani s Tržaškega, mnogi deželni, pokrajinski in občinski svetovalci, jugoslovanski generalni konzul Boris Trampuž, predstavniki političnih strank in zlasti veliko številno ljudstva.

DRUŠTVO SLOVENSKE IZOBRAŽENCEV
v Trstu, ul. Donizetti 3-I.

vljudno vabi na slovesnost podelitve literarne nagrade »Vstajenje« pisatelju

prof. BORISU PAHORJU

ki bo v ponedeljek, 3. maja 1971 ob 20. uri v dvorani v ulici Donizetti 3-I.

O pisatelju bo kratko spregovoril prof. Pavle Merku, iz Pahorjevih del pa bodo brali nekaj odlomkov člani Radijskega odra Radia Trst A.

SLOMSKOV DOM v Bazovici priredi v soboto, 1. maja, na svojem igrišču

TRADICIONALNI PRVOMAJSKI PRAZNIK

SPORED:

ob 14. uri mladinske tekme;

ob 16. uri vesel popoldan; nastopijo ansambli »Miramar«, »Kondor« in »Slomšek«, mladi pevci in scilisti.

ob 19. uri prosta zabava ob zvokih ansamblov »Kondor« in »Kras«.

V primeru slabega vremena bo popoldanski spored v kino dvorani, prosta zabava pa v Sloškovem domu.

Vljudno vabljeni!

DRUŠTVO GLASBENIH PEDAGOGOVI PRIMORSKE — GLASBENA MATICA - TRST

V sredo, 5. maja, ob 18. uri v mali dvorani Kulturnega doma

REVIJA

solistov in ansamblov glasbenih šol Primorske.

Sodelujejo glasbene šole iz Tolmina, Nove Gorice, Šempetra, Ajdovščine, Idrije, Postojne, Ilirske Bistrice, Sežane, Kopra, Izole, Pirana in šole Glasbene Matice iz Trsta.

Vljudno vabljeni!

Vstop prost!

Tržaški „Gallus“ v Nabrežini

V nabrežinski prosvetni dvorani »Igo Gruden« je v nedeljo, 25. t.m., nastopil s samostojnim koncertom tržaški mešani pevski zbor »Jacobus Gallus«, ki ga s spretno in večšo roko vodi Ubaldo Vrabec. Zbora ni treba posebej predstavljati, saj je dosegel mnoga priznanja tudi v mednarodni konkurenci. V nedeljo se je ljubiteljem zborovskega petštevila, predstavil z bogatim sporedom 15 skladb. Nekatere teh so doživele prav v njej, ki so se koncerta udeležili v prav lepem delju svojo krstno izvedbo.

Zbor in njegovega dirigenta so poslukavci nagradili z mnogimi aplavzi, zlasti ob izvedbi monumentalne istrske »Čače moj« in dveh črnskih duhovnih pesmi, ob katerih so pevci pokazali vse svoje znanje in sposobnosti. Na splošno lahko rečemo, da je bil nedeljski koncert izredno kvaliteten in da si takšnega petja še želimo slišati.

Globoko potrta naznanjamo žalostno vest, da nas je dne 27. maja po krajši, mučni bolezni zapustil naš predragi mož, oče in stari oče

KAREL LEGIŠA
kmetovalec

Pokojnika smo položili k večnemu počitku na devinskem pokopališču v četrtki, 29. aprila.

Žalujoči: žena Angela, sin Karel z družino, hčerki Marta in Slavica z družinama.

Devin, 29. aprila 1971.

TEDENSKI PREGLED DOMAČEGA ŠPORTA

KOŠARKA

FRIULANA - BOR 64:54 (26:26)

Kljub nedeljskemu porazu so se Lakovič in tovariši rešili izpada in tako bomo lahko tudi v prihodnjem prvenstvu navijali za slovenskega predstavnika v D ligi.

Nedeljsko gostovanje je bilo zelo težavno, saj so Tržančani nastopili proti eni najmočnejših ekip, ki se je do nedavnega potegovala za osvojitve prvega mesta. Naši fantje so v nedeljo zaigrali res požrtvovalno in popolnoma enakovredno gostiteljem, to kaže tudi izid prvega polčasa. V tej tekmi se je ponovno izkazal Starc

kot najboljši realizator, ter Ambrožič, ki je zlasti dobro lovil odbite žoge, vsi ostali pa so zadovoljivo in požrtvovalno opravili svojo nalogo. Tekma je od samega začetka potekala v znamenju enakovrednosti; ekipi sta brez strahu predvajali vsaka svojo igro: domačini so branili mož moža, plavi pa cono. Prvi polčas se je tako končal neodločeno in že smo mislili, da bodo lahko naši predstavniki pripravili prijetno presenečenje, ko pa so zagrešili nekaj napak, ki so jih Furlani talkej izkoristili in dokončno zapečatili usodo Tržančanov.

(nadaljevanje na 7. strani)

Štandrež

KAKO POTEKA ŽIVLJENJE PRI NAS

Sredi aprila je nastopila dramska skupina prosvetnega društva »Štandrež« v Selah na Koroškem s komedijo »Ženitev«. Predstava je izredno dobro uspela, tudi zato, ker so igralci to Gogoljevo komedijo že večkrat ponovili. Obenem so se navezali med Korošci in Štandrežci prav pristrčni stiki.

Doma smo pa praznovali tretji velikonočni praznik, ki mu pravimo praznik svetega Vanca že iz starih časov. Po večernem blagoslovu so se vaščani zbrali v Turijeji gostilni, kjer je zbrane nagovoril predsednik društva Župančič; pevci so zapeli nekaj prilžnostnih pesmi, sosed Emil Cingerle pa je bral nekaj svojih pesmic v šaljšivem tonu, ki jih je posrečeno zložil v pesniškem navdihu, kakor se bere v »Štandrežkem zvonu«, ki je izšel že s četrto številko.

Pa še naših otrok ne smemo pozabiti. V mesecu maju, ki je posvečen nebeški in zemskim materam, pripravljajo naši otroci materinsko proslavo. Pester in zanimiv spored bodo izvajali v nedeljo, 9. maja, v župnijski dvorani v Štandrežu.

STAVKA

Tudi v Gorici se ljudje srečujejo s pozdravom »Stavkaš?« namesto z Dober dan. Tako se je zgodilo v torek v bolnišnici usmilenih bratov. Nekateri strežniki so stavkali in šli v povorki po mestnih ulicah bolniki so pa čakali na zajtrk, dokler niso redovni bratje začeli streči in pometati.

Te dni stavkajo zdravniki po ambulanah. V sredo so na svoj način stavkali trgovci; v znak protesta proti izdajanju novih trgovskih dovolilnic, zlasti veleblagovnicam. Goriški trgovci so pa stavkali na ta način, da so navoje na izložbah spustili le do polovice.

POTOVANJE PO SKANDINAVIJI

VIATICUS

XXXIV.

Ko človek preživi nekaj časa na Norveškem, vzljubi ta narod, še preden se prav zave, in občuti domotožje, ko mora proč. Tako se je zgodilo tudi meni. Bilo mi je skorro hudo, ko sem se moral končno odločiti, da zapustim Oslo in se odpeljem naprej. Tolažil sem se s tem, da to še ne pomeni konca mojega potovanja po Norveškem, saj me je čakala še pot na sever, v Trondheim. Tam okrog pa so kraji, kjer se dogajajo zgodbe nekaterih romanov Knuta Hamsuna in nekaterih drugih norveških pisateljev, ki sem jih bral, in zato sem si želel videti tisto pokrajino. Po Trondheimu sta se potepala med drugim Avgust in Edevart iz romana »Potepuhi«

Rad bi si bil ogledal še nekatere muzeje v Oslu in nekatere druge znamenitosti ter zanimivosti, vendar nisem več utegnil. Odložil sem to do prihodnjega obiska v tej skromni, a tako ljubeznivi in zanimivi prestolnici — na tihem sem namreč sklenil, da jo bom še obiskal, če Bog da. Nekega popoldneva sem sedel na vlak, ki naj bi me odpeljal na sever. Potniški vlaki na Norveškem so enako kot na Švedskem, vsi elektrificirani, elegantni, hitri in zelo udobni. Sedeži v njih se dajo spremeniti v ležišča, s tem da se z vzvodom poljubno zniža visoko naslanjalo. Vsi so obr-

Pomembna razprava o manjšinah

Na zadnji seji je razpravljala goriški pokrajinski svet tudi o položaju naše etnične skupine. Razpravo so sprožila vprašanja in predlogi nekaterih svetovalcev.

Svetovalka Marija Ferletičeva, ki vedno živahno in stvarno posega v razprave, je postavila predlog, naj svet razpravlja o splošnem varstvu manjšine.

Svetovalca Jarc in Poletto, ki zastopata italijansko komunistično stranko sta stavila predlog, naj svet razpravlja o uporabi slovenskega jezika v javnosti in v uradih.

Predstavnika italijanske socialistične stranke Marko Waltritsch in Semola sta predlagala, naj se govori tudi o spomenici, ki so jo naslovili na vladne predstavnike zastopniki slovenskih političnih in kulturnih skupin že 3. decembra lanskega leta in v kateri so bile našteje slovenske pritožbe ter zahteve.

Podpisnika vprašanja na pokrajinskega predsednika omenjata tudi, da bi morala vlada urediti položaj slovenske skupnosti v Italiji po zgledu francoske manjšine v dolini Aoste in nemške v Južnem Tirolu.

O položaju, pravicah in krivicah slovenske manjšine v Italiji so razpravljali tudi na dveh širših sestankih odposlancev italijanske socialistične stranke in socialistične zveze Slovenije. Izdali so tudi posebno poročilo, v katerem se goriški socialisti zavezujejo, da bodo zastavili vse svoje sile za uveljavitev vseh pravic v prid slovenske skupnosti.

njeni v isto smer in vsak sedež je zase, tako da se pri njegovem uravnavanju ni treba ozirati na soseda. Razdalje na Norveškem so velike in tako je nujno, da človek v vlaku tudi spi.

Cilj moje vožnje na sever je bil Trondheim, tretje največje norveško mesto, 364 km oddaljen od Osla. Ko je odpeljal vlak iz Osla, smo se vozili najprej dolgo časa skozi prijazno holmasto pokrajino, s raztresenimi kmetijami, vilami in počitniškimi hišami. Hiše so skoro vse lesene in pobarvane vsaka v drugačni barvi: belo, plavo, rumeno, zeleno, da se močno odražajo od bujno zelene okolice in napravljajo veder vtis. Pokrajina je imela v tistem toplen popoldanskem soncu skoro južnjaški značaj. Na Skandinavijo so spominjale le pisane lesene hiše in skupine brez z debelimi belimi debli. Vedno pogosteje pa so se začele pojavljati na travnikih na obeh straneh velike krpe rožnatega cvetja, ki so, kot sem kmalu odkril, prava značilnost norveške in tudi srednješvedske pokrajine. Moje znanje botanike ni bogvekakšno in tako nikakor nisem mogel pogruntati, kakšno cvetje je to. Stebla so bila podobna našemu vresju. Zelo verjetno raste tisto cvetje tudi v slovenskih krajih, vendar pa ne v takih širokih krpah. Norveški pokrajini podeljuje to poseben čas.

(dalje)

Iz Goriške

POLETNI URNIK

Trgovska zbornica sporoča, da bo od sobote, 1. maja dalje, v veljavi poletni urnik za trgovine.

Za trgovine jestvin od 8. ure do 13. ure in od 16,30 do 19.30.

Na dan 1. maja pa bodo vse trgovine zaprte.

SLOVENSKO KATOLIŠKO PROSVETNO DRUŠTVO »FRANC B. SEDEJ« in Ansambel »LOJZE HLEDE« iz Števerjana organizirata

1. ZAMEJSKI FESTIVAL NARODNE ZABAVNE GLASBE V ŠTEVERJANU DNE 2. MAJA 1971 OB 15. URI MED BOROVCMI

Nastopili bodo ansambli:

Iz Slovenije:

- Ansambel »Bratov Kovačič« - Maribor;
- Ansambel »Franjo Berger« - Krško;
- Ansambel »Rudi Marondini« - Kranj;
- Štajerski instrumentalni kvintet - Slovenska Bistrica;
- Ansambel »Veseli Hmeljarji« - Griže;

Iz Avstrije:

- Ansambel »Veseli študentje« - Celovec;

Iz Italije:

- Ansambel »Naši Mladi« - Opčine;
- Ansambel »Taimis« - Opčine;
- Ansambel »Mli-Ni-Pe« - Gorica;
- Ansambel »Lojze Hlede« - Števerjan (izven konkurence)

Kot gost bo nastopil »Trio Fleré« iz Domžal. Celoten program bo snemala italijanska RAI-TV, ki ga bo nato prenašala na slovenski tržaški postaji.

V primeru dežja bo celoten program ob isti uri v veliki dvorani župnijskega doma.

V okviru prvomajskih proslav bo v prostorih župnijskega doma likovna razstava mladih slovenskih tržaških umetnikov - Grupa U.

Otvoritev bo 1. maja ob 10. uri.

O ČLOVEKOVH SKRIVNOSTIH

(Nadaljevanje s 3. strani)

navade, — zglada, da se že odlično poznajo, da med njimi ni več skrivnosti. Potem se pa zgodi kaj takega, kar pokaže, da ima vsak človek svoj svet, svojo skrivnost, svojo nalogo.

Zahteve skrivnosti: skrivnost, sredi katere živimo, zahteva od nas:

1. *pozornost in resnoba.* Skrivnost se nam ponuje povsod, a se nam tudi vedno izmika, ker je ne znamo poiskati v ljudeh, ki so nam blizu, v dogodkih, ki se odvijajo okrog nas in v stvareh, ki jo razodevajo na svoj način.
2. *občutek za preproste in enostavne stvari.* Skrivnost je bolj preprosta in enostavna kot si moremo zamisliti. Vse, kar je komplicirano, ni skrivnost.
3. *volja do življenja.* Kdor živi in se s tem zadovolji, ni pripravljen za sprejem skrivnostnega. Skrivnost je polna življenja, ker človeka neprestano sili naprej k iskanju in izpopolnjevanju lastnih sposobnosti.
4. *sposobnost za radost.* Otrok stoji pred skrivnostjo najbolj čistega srca in duha in zato je sposoben veseliti se tudi najmanjšega odkritja. Radost ga sili k nadaljnjemu iskanju. Zato je v evangeliju zapisano: Bodite kakor otroci.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Revija „Trieste“ za prijateljsko pogodbo med Italijo in Jugoslavijo

Revija »Trieste« je stopila letos v 18. leto svojega izhajanja in v tem času je veliko prispevala k realističnemu pojmovanju tržaških političnih, gospodarskih in kulturnih problemov ter k boljšemu medsebojnemu razumevanju med italijansko večino in slovensko manjšino v deželi Furlaniji - Julijski krajini. Uvodnik za najnovejšo, 91.-92. številko je napisal Guido Botteri pod naslovom »Il Tito sulla piaga«, kar je duhovita satirična besedna igra na znani rek »Il dito sulla piaga« — prst na rani. Članek se nanaša na decembra odpovedani Titov obisk v Italiji in opozarja na ostanke nesmiselnega nacionalizma, ki so stopili ob tej priložnosti na dan, in na zgodovinsko absurdno novofašistično potezo, izraženo z znano demonstracijo, proti procesu vedno tesnejšega zблиževanja in sodelovanja med obema sosednjima državama oziroma med italijanskim in slovenskim ter hrvaškim narodom. Guido Botteri razkrinkava in tudi ironizira take padce nazaj v preživeli nacionalizem na obeh straneh, ki se poslužuje zastarele retorike, in se zavzema za iskreno medsebojno razumevanje ter realistično sodelovanje. »Ne preostane drugega kot določiti — ali okrepiti — pobudo političnih, socialnih in kulturnih sil Furlanije - Julijske Benečije, ki verujejo v te perspektive, da se navežejo ali utrdijo z Jugoslavijo in predvsem s Slovenijo zveze in odnosi, ki jih je odpovedani Titov obisk dozdevno ogrozil,« piše Botteri. »...Iti v tem naprej zdaj niti ne pomeni nič več avantgardnega, ampak enostavno samo prilagoditev stvarnosti.« Botterijev članek zadobiva posebno aktualnost in pomen zdaj, ko je končno prišlo do obiska jugoslovanskega predsednika v Italiji.

Giorgio Cesare piše o skupnih interesih Italije in Jugoslavije in pravi med drugim, da »je "dejanska" rešitev, kot jo je določil londonski Memorandum, trajna ureditev, »sine die«, ozemeljskega spora med obema državama. Tak značaj rešitve je nedvoumno razviden — po Cesarovem mnenju — iz uradne izjave zaveznikov pri podpisu Memoranduma. Giorgio Cesare tudi predlaga večletno prijateljsko pogodbo med obema jadranskima državama, kot potrdilo stalnega boljšanja odnosov, izhajajoč pri tem iz medsebojnega spoštovanja sedanjih mej. Pogodba naj bi še razširila sodelovanje na vseh področjih in dala pobudo za občasna posvetovanja med obema vladama o vseh problemih, ki obe zanimajo, po francosko-nemškem vzgledu.

Zanimivo je poročilo o politični kulturi tržaških volivcev na osnovi ankete, ki je bila izvedena po vključitvi slovenskega odbornika v tržaški občinski odbor. V italijanskem prevodu je objavljeno predavanje Vladimira Klemenčiča o možnostih, da bi napravili iz Krasa izletniško področje, Gaetano Cola pa piše o predlogu za ustanovitev mednarodnega odbora za vskladen študij o zgodovinskih mestnih središčih. Stelio Tenci piše o uporu raskih rudarjev leta 1921, Aulo Rubino pa je prispeval zelo zanimivo poročanje o današnjih razmerah v Somaliji. Angelo Ara prikazuje dvonarodno in dvokulturno sintezo v Kanadi, Ilo de Franceschi pa objavlja kulturno pismo iz Pariza. Na koncu najdemo razna kulturna poročila, med njimi Dardijevo oceno nove Semove knjige o prazgodovinskih gradiščih na Krasu in v Istri.

fj

KAREL MAUSER: »NA OZARAH«

Slovenska kulturna akcija v Buenos Airesu je izdala pred kratkim novo knjigo znanega pisatelja Karla Mauserja. Knjiga ima naslov »Na ozarah« in prinaša Mauserjeve zbrane novele, Zbral in uredil jih je Janez Sever. Naj tu pripomnimo, da je to že 73. knjižna publikacija Slovenske kulturne akcije. Izdati 73 knjig v takih razmerah, v katerih deluje Slovenska kulturna akcija, je skoraj nadčloveški kulturni trud in zasluži vse priznanje slovenske javnosti, zlasti pa večjo podporo in zanimanje, kakor ju je bila deležna doslej.

V knjigi je objavljenih nad sedemdeset Mauserjevih novel oziroma »črtic«, kot jih imenuje urednik. Mauser jih je objavil prvotno v raznem zdamskem in zamejskem tisku, tako v »Ameriški domovini« in »Koroški kroniki«

★

Slovenska akademija znanosti in umetnosti in Državna založba Slovenije sta izdali prvo knjigo »Gospodarske in družbene zgodovine Slovencev«. Knjiga ima naslov »Agrarna zgodovina Slovencev« ter predstavlja monumentalno delo cele skupine znanstvenikov, med katerimi so imena kot Bogo Grafenauer, Milko Kos, Fran Zwitter, Vilko Novak in drugi. Knjiga se dobi tudi v Tržaški knjigarni.

★

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

V četrtek, 29. t.m., ob 20.30 (Abonma mladinski v četrtek)

v petek 30. t.m. ob 20.30 (Abonma red A)

v nedeljo, 2. maja, ob 16. uri (Abonma okoliški)

Vittaliano Brancati

RAFFAELE

(komedija v treh dejanjih s prologom)

»Kaj pa je tebe tako hitro prineslo nazaj?«
»Marsikaj.«

»Tem bolj. Bo vsaj malo več družbe tu. Ljubljana je v počitnicah obupno pusto mesto.«

Tine ga je začudeno pogledal, če misli resno. Le kako more reči kaj takega? Toda oni je mislil očitno res, kar je dejal, in Tine je molčal. Izmenjal je z njim še nekaj besed, pregledal dnevnik zadnjih dni, saj doma ni prišel do njih, in vzel spet kovček v roke ter se odpravil proti svoji podstrešni sobi. Gospodinja se je začudila, ko ga je zagledala, vendar ni rekla nič. Bila je redkobesedna ženska in to ji je štel Tine v dobro.

Soba je bila pospravljena in prvič, odkar je bival v njej, se mu je zazdela domača in prijazna. Postavil je kovček na stol in sedel na posteljo. Zazdela se mu je, da ga celo dekletka na sliki, katero je bil nekdo, ki je pred njim stanoval v tej sobi izrezal iz kakega ilustriranega tujega tednika in jo prilepil na zid nad posteljo, pozdravljajoče in navihano gleda. Izpod rdeče rute so ji gledali pšenično rumeni kodri in šele ta hip se je zavedel, da jo je samo zato pustil na zidu, ker je bila nekoliko podobna Majdi. Imela je prav tako navihano poredne ustnice in smejoče se sinje oči, ki so bile še močno otroške in vendar tudi že tako žensko zapejljive.

Nenadno ni mogel več premagati svojega hrepenenja, da bi bil čim bliže Majdi. Lahko bi bil še šel na večerjo v Ljudsko kuhinjo, vendar se mu ni ljubilo, da bi se ta večer vključil v vsakdanjost študentovskega življenja z redno dvakratno vsakdanjo p otjo v Ljudsko

F.J. * 76 S M R T V POMLADI

kuhinjo; zdaj je moralo biti tam puščobno, ker so bili še vsi na p očitnicah. Razen tega je imel v kovčku orehovo potico, ki mu jo je dala mati s seboj na pot, in celo pohano piško. Sklenil je iti na Mirje. Moral je videti vsaj njeno hišo in razsvetljena okna, za katerimi je bivala.

Zmrznjen sneg mu je škripal pod nogami, ko je hitel proti Mirju. Zdelo se mu je, da je minilo že mnogo časa od tedaj, ko je zadnjič hodil tod.

Vse je bilo tako, kakor si je bil predstavljal. Razsvetljena okna vile so žarela v temo, toda spuščeni beli zastori so prikazovali tisto, kar se je dogajalo za njimi. Skozi eno izmed oken v prvem nadstropju je lahko videl leste nec pod stropom in zdaj pa zdaj se je zarisala na zastorih senca človeške postave. Slišati je bilo tudi radijsko glasbo, a nobenega človeškega glasu. Morda pa je ni doma? Pogledal je na uro. Bilo je šele pol osmih. Lahko, da je bila še kje v mestu; morda je že zdrava in je spet nastopila v operetnem baletu.

Sprehajal se je sem in tja pred vilo in skušal uginiti, če je Majda doma ali ne. Imel je občutek, da je vila preveč prazna in preveč samotna. Rekel si je, da bi ne smel imeti takega občutka, če bi bila ona v kateri tistih razsvetljenih sob.

Minilo je pol ure, ne da bi se bilo kaj zgodilo.

»Pravzaprav sem smešen,« je pomislil. »Zakaj neki se sprehajam tu po mrazu? Saj je ne bom videl. Tudi če je zunaj, gotovo ni sama, in če jo bom zagledal v družbi, se bom moral potajiti. Niti opazila ne bo, da sem tukaj.« Vendar je ostal. Že sama bližina hiše, v kateri je bivala, mu je polnila dušo z neko čudno sladkostjo.

Nekje v temi je udarila cerkvena ura tričetrt.

»Najbrž je ura trnovske cerkve. V njej je srečal Prešeren Julijo. Bogve, ali je bilo tudi njemu tako pri srcu, kadar se je ponoči sprehajal pred njeno hišo,« je razmišljal. »Najbrž je tudi on občutil isto, kot jaz zdaj. Toda on je lahko izrazil svoje občutje v pesmi, jaz pa tega ne morem.« Zdelo pa se mu je, da še nikoli ni tako razumel Prešernovih ljubezenskih sonetov kakor ta večer.

Le malo ljudi je šlo mimo, največ mladi, tesno objeti pari, ki so se na vsakih nekaj korakov ustavljali in poljubljali. Verjetno so se vračali iz kina ali od popoldanske predstave v Operi ali v Drami. Niti opazili ga niso, dokler ni prišel čisto v bližino. Slišal je, kako je neko dekletko vzkliknilo od strahu in se nato zasmelalo, nato pa spet cmokanje poljubov. Z drevesa na nekem vrtu se je glasno vsul sneg.

(Dalje)

Sodobno kmetijstvo

Kmetijska delovna sila v deželi

Pred kratkim je Ustanova za razvoj kmetijstva (ERSA) objavila študijo o kmetijski delovni sili naše dežele, ki jo je izvedla z namenom, da bi dobili jasnejši vpogled na stanja na tem področju in posredno s tem tudi jasnejša izhodišča za agrarno politiko.

Analiza kmetijske delovne sile se nanaša na razdobje med letom 1963 in 1968. V letu 1968 je znašalo število aktivne delovne sile, zaposlene v kmetijstvu, 106.333 enot in to največ v ravninskih predelih dežele. Leta 1963 pa je število aktivne delovne sile v kmetijstvu znašalo 146.921. Padec je bil občuten in sicer za 41.000 enot. Največji padec so zabeležili v pordenonski pokrajini (—38,1 odst.), v Karniji (—26,5 odst.) in v Spodnji Furlaniji (—24,7 odst.).

KATEGORIJE KMETIJSKE DELOVNE SILE

Večino kmetijske delovne sile predstavljajo neposredni obdelovalci. Teh je bilo v letu 1968 86.888 t.j. 81,7 odst. Delež neposrednih obdelovalcev je v hribovitih področjih skoraj stoodstoten.

Delež dninarjev znaša 8,8 odst. Dninarjev je največ na Goriškem in v ravninskih predelih. Medtem ko je znašal delež dninarjev leta 1964 6,4 odst. celotne kmetijske delovne sile, je dosegel leta 1968 8,8 odst.

Tretjo skupino v porazdelitvi kmetijske delovne sile tvorijo spolovinarji. Teh je bilo leta 1963 22.006 t.j. 15 odst., leta 1968 pa le še 10.091 ali 9,5 odst. celotne kmetijske delovne sile.

DELEŽ KMETIJSKE DELOVNE SILE PRI STALNO NASELJENEM PREBIVALSTVU

Da bi dognali vsaj približno, kakšen je delež kmetijske delovne sile v posameznih področjih, so se raziskovalci poslužili razmerja med kmetijsko delovno silo in stalno naseljenim prebivalstvom (zavedajoč se sicer, da bi bilo ustrežnejše razmerje med kmetijsko delovno silo in celotnim aktivnim prebivalstvom). Leta 1963 je znašal delež delovne sil 12,3 odst. in to največ v Karniji, v pordenonski pokrajini in v ravninskih predelih, leta 1968 pa je delež padel na 8,7 odst. Padec kmetijske delovne sile je bil najbolj občutnejši na ravno prej omenjenih področjih.

RAZMERJE MED NEPOSREDNIMI OBDELOVALCI IN ŠTEVILOM VSEH DRUŽINSKIH ČLANOV

Sodobna agrarna politika močno upošteva družinsko sestavo neposrednih obdelovalcev predvsem glede razpoložljivosti aktivne delovne sile. To je pomemben dejavnik za določanje vloge družinskih obratov v bodočem kmetijstvu. Na študiji priložene razpredelnice je razvidno, da je število družin neposrednih obdelovalcev padlo od 52.721 enot v letu 1963 na 47.923 enot v letu 1968 (—9,1 odst.). Zmanjšal se je tudi delež aktivne delovne sile v družinah in sicer od 2,1 na 1,8. Povprečje aktivne delovne sile na družino je pa bilo leta 1968 v vsej deželi zelo izenačeno.

PORAZDELITEV KMETIJSKE DELOVNE SILE PO SPOLU

59,5 odst. aktivne delovne sile je bilo leta 1963 ženskega spola, 40,5 odst. pa moškega. Delež žensk je znašal v Karniji celo 81,7 odst.

Leta 1968 se je položaj občutno spremenil. Zabeležili so močan padec neposrednih obdelovalcev in še večjo razliko med žensko in moško kmetijsko delovno silo (60,2 odst. žensk in 38,8 odst. moških). Najslabše je razmerje v hribovitih predelih, v Karniji in Benečiji, kjer znaša delež moške delovne sile na deset družin le 2,5 enote. Feminizaciji je treba dodati še močno ostarelost, saj je beg s kmetov zajel predvsem mladino. Padec pri mladini (od 14 do 17 let stare) je bil za 85,6 odst., za starostno skupino od 18 do 30 leta pa za 32,9 odst. Na nekaterih področjih bržkone kmalu ne bo več kmetovalcev, ker ne bo naslednikov.

TEŽAVE Z NASLEDSTVOM

Zelo nizke vrednosti kaže tudi razpredelnica zamenljivosti starejših kmetovalcev z mlajšimi. Medtem ko je leta 1963 izmed deset kmetijskih obratov 6 lahko računalo na naslednike, je leta 1968 od deset kmetijskih obratov samo 4 dobilo naslednike.

V ostalem so zanimivi podatki glede stalnega upadanja števila dninarjev, tako stalnih kot nestalnih in pa v posameznih družinskih obratih zaposlenih družinskih članov. Slednjih skoraj ni več. Edino delež nestalnih dninarjev je narastel, sicer samo v relativnem oziru in povrh v starostni skupini nad 60 let.

ZAKLJUČKI

Zgornji podatki so zelo zgovorni. Delež 8,7 odst. aktivnega kmečkega prebivalstva, ki

smo ga dosegli v naši deželi, je značilen za industrijsko razvitejšo deželo. Zelo verjetno se bo v naslednjih letih še zmanjšal, toda ne bo več tako občutno tako kot v preteklosti, saj se bliža spodnji meji 5 odst., ki naj bi jo doseglo po Mansholtovih predvidevanjih evropsko kmetijstvo v letu 1980. Število neposrednih obdelovalcev je sicer v absolutnem merilu padlo, v relativnem pa se je povečalo, ker je bil najbolj občutnejši padec pri spolovinarjih. V ospredje je analiza stanja aktivne kmetijske delovne sile postavila problem nasledstva. Sicer se temu ni dosti čuditi, dovolj je, če pomislimo, da je v državi mnogo šol za kmetijske tehnike in dosti univerz, da pa so izginile skoraj vse nižje kmetijske šole. To je huda vrzel, ki utegne še bolj poslabšati strukturo italijanskega kmetijstva. Zasluga Deželne ustanove za razvoj kmetijstva je, da je to spoznala in takoj pristopila k ustanavljanju posebnega centra za šolanje kmečke mladine, ki ga sedaj obiskuje 70 mladeničev. Jasno je namreč, da samo možnost dobre strokovne izobrazbe utegne privlačiti in s tem obdržati v kmetijstvu mlade generacije.

☆

Iz Gorloe

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

V petek, 30. aprila, ob 15.30 in 18. uri v Kato-
liškem domu v GORICI

GOSTOVANJE MLADINSKEGA GLEDALIŠČA IZ LJUBLJANE

Wilhelm Busch

CIPEK IN CAPEK

(zgodba o dveh malopridnih dečkih)

TEDENSKI PREGLED DOMAČEGA ŠPORTA

(Nadaljevanje s 4. strani)

ODBOJKA

PROMOCIJSKO PRVENSTVO

Preteklo soboto se je pričelo moško in žensko promocijsko prvenstvo za tržaško pokrajino, katerega se udeležuje lepo število naših ekip. Moški nastopajo v eni skupini, kjer so od šestih kar štiri moštva slovenska. Glavni favoriti za osvojitve končne zmage je openski Polet, ki je v prvi tekmi gladko odpravil moštvo CRDA s 3:0. Edini, ki se bodo lahko častno upirali Opencem, so menda le Nabrežinci, ki so v nedeljo odpravili Gajo s 3:1. Ostala moštva pa si bodo lahko nabrala precej izkušenj in vzgojila marsikaterega igralca, ki bo lahko služil prvim ekipam, ki nastopajo v višjih ligah.

Dekleta so razdeljena v dve skupini in tudi tu je večina slovenska. Pomislimo le, da imajo Bor, Primorec in Sokol kar po dve moštvi, ki nastopata v različnih skupinah. Bor se je že v prvem kolu srečal z eno najmočnejših ekip t. j. Julio in jo po ostri borbi premagal s tesnim 3:2. Drugo moštvo Bora pa je odpravilo manj izkušena dekleta Gaje s 3:0. Dekleta nabrežinskega Sokola so se pomerila z obema moštvoma Inter in sicer Sokol A z Inter B in obratno. Prva ekipa Nabrežink, ki jo trenira prof. Veljak, je gladko zmagala proti Tržačankam, ki so v treh setih zbrale le 9 točk; druga ekipa pa je zlasti zaradi odsotnosti dveh igraloklonila po enakovredni borbi starejšim igralokam Interja.

Ob teh prvenstvih je zelo razveseljivo, da so

naša društva razumela velik pomen naraščaja in so končno ubrala pravo politiko. Važno pa je, da tudi starši pravilno razumejo pomen športnega izživeljanja in da zato ne ovirajo treningov in nastopov svojih otrok, saj je športno nastopanje najboljšo za utrditev zdravja in značaja.

NOGOMET

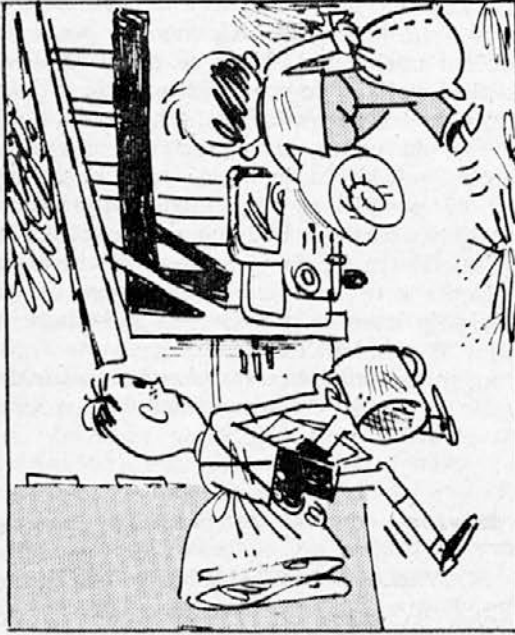
V tretji amaterski ligi je Zarja v nedeljo zamudila edinstveno priložnost, da prehiti ekipo Brega in se tako sama vsidra na vrh lestvice. V zadnjem kolu so namreč Brežani prisilno počivali, Bazovci pa igrali proti povprečni ekipi Viani, proti kateri bi morali na vsak način zmagati. Predvidevanja pa se niso uresničila in malo je manjkalo, da bi ne Bazovci zapustili poraženi igrišča, saj je Metlika izenačil na 2:2 le 9 minut pred koncem in to z enajstmetrovko. Pri naših fantih se je začela kazati utrujenost in tako se je v nedeljski tekmi zelo poznala odsotnost Kalca, ki je bil bolan. Priča bomo sedaj velikemu posrednemu dvoboju med Bregom in Zarjo, ki sta na vrhu lestvice z enakim številom točk in skoro enakim številom prejetih in danih golov. Za statistiko naj še omenimo, da sta obe moštvi zgubili le enkrat.

V prvi ligi se nadaljuje negativna serija Vesne, ki je že zdavnaj obsojena na izpad; tokrat je klonila z 1:0 Aquilei. Tudi usoda Primorja je v drugi ligi vedno bolj kočljiva, saj je v nedeljo, potem ko je v prvem polčasu vodilo, izgubilo z 2:1 z ekipo Ronchi in tako še poslabšalo svoj položaj.

ketna

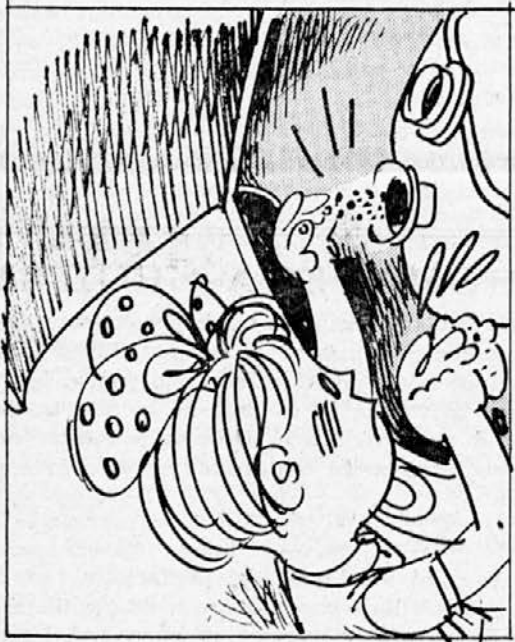
APOLLO 25

4
Riše in piše Em-Be

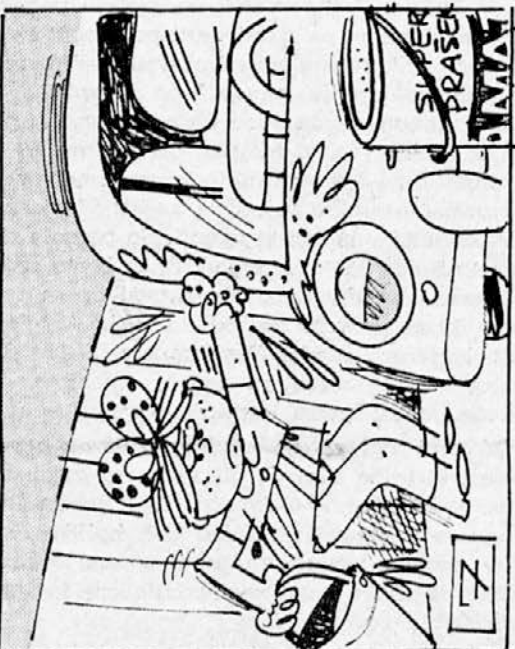
kmalu bomo o vsem poučeni! Oglejmo si prtljago, ki so jo naši potniki pripravili: vreča ovsenih kosmičev, lonec in tri žlice, pa stara rjuha namesto šotorskega krila, odeja, zobne ščetke in še kakšna malenkost.

Čas odhoda se je jadno bližal!

Prašek, dragi bralci, ki je z njim razsajala Urška po avtomobilu, je bil nič manj kot sam slavni ZAJFAMAT! Stokrat smo že slišali zanj! Ščepec te čarobne moke se je torej vsul v bencinski rezervoar in...

No, ne prehitvajmo dogodkov! Se pre-

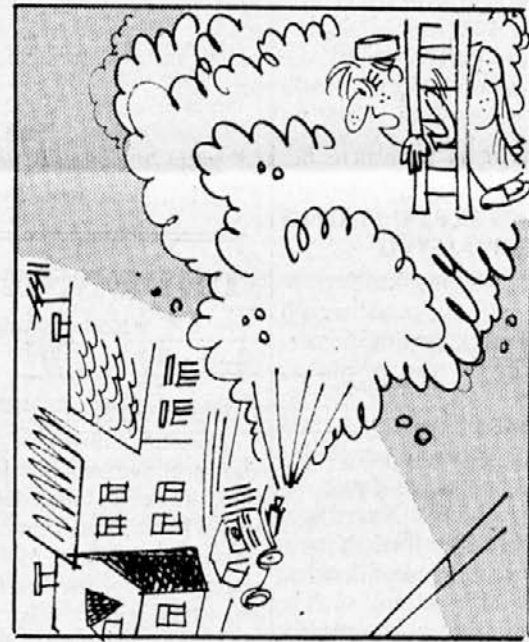
7. In se je razbesnela Urška nad Apollom z jelenovo kožo v roki! Voda je brizgala in prašek se je vsipal kot »didi« po koloradarju. Urška ni prizanesla ne sedežem in ne prtljažniku; da, celo v tank je vsula droben ščepec pralnega praška...

je skupil! Izpremenil se je v mlinarja...

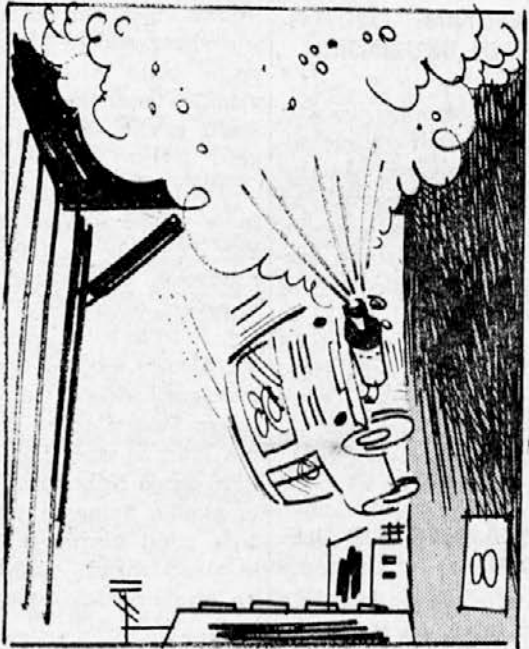
Neugnana pena, ponosna bela perjanica za fičkom pa se ni zadovoljila samo s tem!

Na koncu ulice je dvignila vozilo kot peresce in ga zavihтела visoko nad strehe, dimnike in antene Krive ulice.

soljsko ihto. Iz glušnika je planila veličastna bela pena in oplazila umazano ulico. Ulica je zableščala kot pred občinskim praznikom.

Pa izložbe ob njej! Nenadoma je bilo spet videti skozi stekla, kaj razstavljajo naši trgovci. Da, celo dimnikar na pločniku jo

8. Potniki so sedli v vozilo. Zaropotalo je in zasmrdelo. Apollo 25 je izpod šupe zapeljal v beli dan.

Nismo prav rekli »zapeljal«! Oglejmo si sliko, in priznajmo: to je start rakete!

Res! Apollo je zdrvel po Krivi ulici z ve-